

15.10.2024

HaV@eduskunta.fi

HE 140/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Digi- ja väestötietovirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Digi- ja väestötietoviraston lausunto hallintovaliokunnalle

Digi- ja väestötietovirasto kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa hallintovaliokunnalle. Lakiehdotus Digi- ja väestötietoviraston (DVV) toimipaikkoja koskevan säännöksen muuttamisesta on erittäin tärkeä paitsi lakisääteisten palveluiden turvaamisen näkökulmasta, myös DVV:n resurssisuunnittelun näkökulmasta. Uudistus on lisäksi välttämätön, jotta DVV pystyy sopeuttamaan talouttaan hallinnon säästötavoitteiden vaatimalla tavalla.

Yleisesti ehdotuksesta ja sen tavoitteista

DVV:n toimipaikkasääntelyä koskeva lakimuutosehdotus on jatkumoa sille, että virastojen aukiolosääntely on kumottu valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen perusteista annetun lain tultua voimaan (728/2021). Kyseisen lain nojalla on annettu valtioneuvoston päätös VM/2024/45 joka perustuu lakiin valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen perusteista (728/2021). Päätöksen mukaan (s. 5):

"Valtion viranomaisten toimipaikkaverkkoja tiivistetään ja toimipaikkoja pyritään jakamaan valtion viranomaisten kesken sekä kuntien ja hyvinvointialueiden kanssa. Talouspoliittisen ministerivaliokunnan 6.2.2024 tekemän päätöksen mukaan hallitus sitoutuu siihen, että virastojen alueellisiin toimipaikkaverkostoihin voidaan valmistella muutoksia tuottavuusohjelman säästötavoitteeseen ja kustannustason nousuun vastaamiseksi. Valtion toimitilastrategian 3 mukaisesti valtion käyntiasiakaspalvelu ja toimistotilat kootaan kuluvan vuosikymmenen aikana pääsääntöisesti eri viranomaisten yhteisiin työympäristöihin." Ja lisäksi "valtionhallinnon ketteryys turvataan vähentämällä toimipaikkoja koskevaa sääntelyä ja lisäämällä ohjaavan ministeriön ja virastojen mahdollisuuksia päättää toimipaikoista palvelujen kysynnän mukaan."

Valtiohallinnossa on myös käynnissä palvelu- ja toimitilaverkkouudistus. Sen tavoitteena on valtion käyntiasioinnin kokoaminen julkisen hallinnon yhteisiin palvelupisteisiin joista saa lisäksi yleistä palveluneuvontaa ja digitukea. Näin turvataan palveluiden yhdenvertainen tarjonta alueellisesti ja kansalaisten erilaiset elämäntilanteet ja kyvykkyudet huomioiden. Samalla tehostetaan virastojen tilankäyttöä, kun ne muuttavat yhteisiin työympäristöihin. Myös valtionhallintoon kohdistuvat leikkaukset ovat ajurina sille, että viranomaiset miettivät keinoja, joilla pystytään turvaamaan lakisääteisiä palveluita. Lisäksi hallinnon ja yhteiskunnan digitalisaatiokehitys vaikuttaa siihen, että viranomaisten on järkevää suunnata resursseja uudella tavalla.

Mikäli ehdotettu lakimuutos toteutuu, DVV pystyisi entistä paremmin suuntaamaan resurssejaan nimenomaan palvelutarpeen mukaisesti. Tällä hetkellä on esimerkiksi toimipaikkoja, joissa käyntiasioinnille on valtava kysyvä mutta toisaalta alueita, joissa sitä ei käytetä juuri ollenkaan. Tällaiset harvakseltaan asioidut toimipaikat sitovat kuitenkin resursseja (esim. asiakaspalveluhenkilöstö, toimitilakustannukset, sisäiset palvelut). Nämä resurssit on pois

15.10.2024

niiltä toimipaikoilta, joilla kysyntä on todella suurta. Tällaisen vaihtelevuuden vuoksi Digi- ja väestötietovirasto toivoo, että se voisi määrätä toimipaikkojen sijainnista työjärjestyksellä. Jatkossa DVV:n sijainti- ja palvelutarjoamakysymykset käsiteltäisiin tulosohjausprosessissa yhteistyössä ohjaavan ministeriön (VM) kanssa. DVV:n alueellinen läsnäolo tulisi jatkossa määrittämään palvelutarpeen mukaisesti niin, että yhdenvertaisuus, kielelliset oikeudet ja muut perusoikeudet varmistetaan.

DVV:n henkilöstö työskentelee tällä hetkellä pääosin niissä kaupungeissa, joissa on myös suuri palvelutarve ja eniten asiointia. Henkilöstö myös työskentelee hyvin laajasti etänä, silloin kun työtehtävät eivät vaadi läsnäoloa toimipisteessä. Hybridityöskentely mahdollistaa asumisen myös kauempana omasta varsinaisesta virkapaikasta.

Yhteenvetona DVV esittää lausuntonaan seuraavaa. Ehdotettu muutos Digi- ja väestötietovirastosta annetun lain 2 §:n kumoamisesta antaisi sille mahdollisuuden tarjota palveluitaan palvelutarpeen mukaisesti ja on välttämätön, jotta asetettuihin säästötavoitteisiin päästään. Niillä paikkakunnilla joilla DVV:n toimipistettä ei jatkossa olisi, asioita voi laittaa vireille, saada neuvontaa tai palveluita yhteispalvelupisteistä, pop up-palvelupisteistä ja etäasiointin kautta. Sijoittumisessa ja palvelutarjonnassa huomioitaisiin jatkossa alueelliset ja kielelliset kysymykset, samoin kuin erityisryhmien tarpeet. DVV:n palveluista vain harva edellyttää käyntiasiointia, ja puhelinasiointi on joka tapauksessa suosituin henkilökohtainen asiointikanava. Käyntiasiointi taas on ollut jatkuvasti laskusuunnassa muissa asiointiryhmissä paitsi ulkomaalaisten rekisteröinneissä.

Digi- ja väestötietovirasto

Aino Jalonen
Ylijohtaja

Liite: DVV:n esitys hallintovaliokunnalle 17.10.2024